

geen, dat de bekendheid en de waardeering van de ets evenaart.

Dat juist aan deze werkwijze door artisten en door kunstliefhebbers zooveel belangstelling is gewijd, niet alleen in onzen tijd maar ook in vorige eeuwen, is niet aan een gril of mode toe te schrijven: de reden ervan is de rijkdom die zoowel in haar wezen als in haar techniek ligt opgesloten en die, als een schat, telkens en telkens weer wordt gevonden en dan langs nieuwe wegen tot uiting komt. Waar het karakter van de houtsnede bijvoorbeeld, zooals dat door een eenvoudiger techniek wordt bepaald, tot een kleiner aantal mogelijkheden is beperkt, kon deze dus in minder gevallen de aangewezen techniek worden voor tot uiting te brengen denkbeelden en gevoelens.

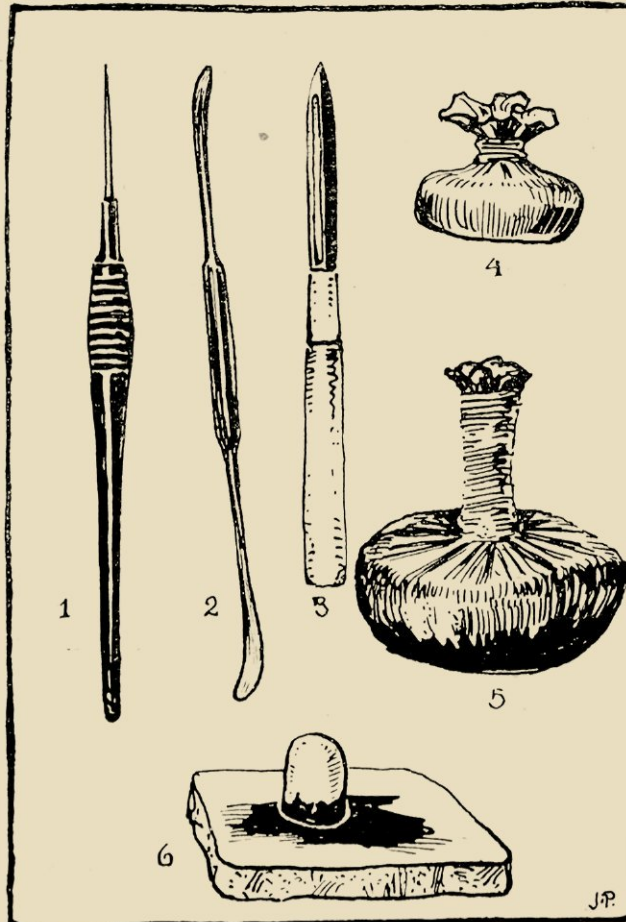
Daarmede is natuurlijk over de houtsnede geen oordeel geveld, kan men zelfs niet met grond van minderwaardigheid spreken. Immers komt het er bij een prent, bij elke prent op zich zelf, slechts op aan of de techniek, waarin ze werd tot stand gebracht, de meest passende is voor haar innerlijken stijl. In het eene geval zal de bewerking van het hout, in het andere die van het koper den voorkeur verdienen en waar een van beiden een meerderheid in de hoeveelheid der technische mogelijkheden heeft, raakt dat de innerlijke waarde niet.

Elk grafisch werk, dus ook de ets, is in

't algemeen de afdruk van een plaat, waarin de tekening is aangebracht op een wijze, overeenkomstig de eigenschappen van het materiaal waaruit ze bestaat. Die plaat kan zijn van hout (houtsnede of houtgravure), metaal (gravure op koper of staal, ets op koper of zink) ofwel van steen (lithografie; steengravure). De wijze waarop de

tekening wordt aangebracht op de plaat, is enkel en alleen gebaseerd op de materiaal-eigenschappen daarvan:

1°. Van een *zacht* materiaal zal de oppervlakte, die bestemd is de tekening te dragen en de prent op te leveren, uitgediept moeten worden overal, waar later geen drukinkt zal mogen raken; de lijnen blijven dus in relief staan en zijn dan de eenige overgebleven deelen van de oude oppervlakte; zij alleen worden dus door de inktrol geraakt wanneer de drukker die erover heen- en weer beweegt: het zachte materiaal is het hout, de techniek de houtsnede en de drukwijze kan niet anders

AFB. I. (1) ETSNAALD. (2) POLIJSTSTAAL MET RONDGESLEPEN UITEINDEN. (3) SCHRAAPSTAAL, DRIEKANTIG GESLEPEN. (4) ETSGROND IN EEN ZIJDEN LAPJE TOT EEN DOT BIJEGEBONDEN. (5) TAMPON, WAARMEDE DE DRUKINKT OP DE PLAAT (EN IN DE LIJNEN) WORDT GEBRACHT. (6) STEEN EN WRIJVER WAARMEDE INKT-POEDER EN OLIE TOT EEN TAAIE MASSA WORDEN SAMENGEWREVEN.

dan de z. g. hoogdruk zijn.

2°. Bij een hard materiaal zal de bewerking juist omgekeerd moeten zijn: inplaats van het blanke wit zullen hier de lijnen ingesneden moeten worden, die dan met inkt gevuld en afgedrukt de prent doen ontstaan. Het harde materiaal is het metaal, de prent is de gravure of ets, de druk kan niet anders dan diepdruk zijn.